

ОСОБЛИВОСТІ ПЕРЕКЛАДУ НАУКОВО-ТЕХНІЧНОЇ ЛІТЕРАТУРИ У ГАЛУЗІ ІТ

Сукупність термінів, які відносяться до певної галузі професійної діяльності людини називається термінологічною системою. Терміни однієї тематики пов'язані один з одним на різних рівнях: словотворчому, понятійному, лексико-семантичному. ІТ термінологія є значною складовою сучасної наукової мови, тому вона потребує подальшого вивчення.

Дослідження текстів з проблем комп'ютерних наук та інформаційних технологій засвідчило, що швидкий розвиток новітніх технологій сприяв зростанню динаміки розвитку фахової мови даної галузі та виникненню нової лексики, серед якої значне місце займають термінологічні одиниці.

Збагачення терміносистеми цієї галузі найяскравіше проявляється в утворенні нових термінів-акронімів та термінів-аббревіатур, які значно випереджають інші види термінотворення. Відображаючи роботу лексичної адаптивної системи мови, скорочення викликають найбільшу зацікавленість у дослідженні структурних типів як термінологічних, так і інших лексичних одиниць фахової мови досліджуваної галузі. Їм притаманна висока частотність використання та максимально стисла форма, яка найповніше відповідає вимогам стрімкого розвитку комп'ютерних технологій. Особливістю комп'ютерних термінів є те, що вони, на відміну від інших технічних термінів, у результаті інтенсивного та глибокого проникнення комп'ютерної техніки у всі сфери життя суспільства, швидко втрачають вузькоспеціальний характер функціонування та стають здобутком загальноновживаної лексики [2, с. 506].

На кожному етапі розвитку людства можна виокремити сфери життя, які розвиваються особливо бурхливо. Створення кібернетичних машин, їх удосконалення, мініатюризація спричинили формування та розвиток комп'ютерної терміносистеми, а впровадження комп'ютерів у всі сфери людської діяльності викликало перехід лексичних інновацій з вузькоспеціальної комп'ютерної мови до загальнолітературної і, врешті-решт, глобальна комп'ютеризація сприяла інтернаціоналізації комп'ютерної лексики, зокрема і її термінологічних одиниць.

За визначенням лінгвістичного енциклопедичного словника за редакцією В.Н. Ярцевої термін – це слово або словосполучення, що позначає поняття спеціальної галузі знань чи діяльності. Він належить до загальної лексичної системи мови, але лише через конкретну термінологічну систему [2, с. 508]. Головними вимогами до термінології, яка відповідає міжнародним стандартам, наголошує Т.Р. Кияк, є:

відсутність синонімії в одній галузі, обмеження багатозначності, точність і повнота терміна, відсутність експресивності, евфонія, оптимальний рівень інтернаціоналізації та, особливо, вмотивованість термінів. Це мовне явище є актом відображення однієї або багатьох ознак предметів у його назві засобами мови, показником «виправданості» найменування [1, с. 33–34].

Комп'ютерна лексика англійської мови має специфічні особливості. Одна з них – притаманність окремим термінам образності. Хоча в цілому науково-технічні тексти характеризуються відсутністю емоційності та стилістичною нейтральністю, окремі комп'ютерні терміни мають яскраво виражений відтінок конкретної образності, наприклад, термін *mouse*, що позначає устрій для регуляції пересування курсору, зовні дійсно нагадує мишу, а назва програми *Windows* базується на схожості принципу надання інформації у вигляді вікон на дисплеї комп'ютера. Цю особливість необхідно враховувати під час перекладу українською мовою.

Основна складність перекладу науково-технічних текстів і, передусім, перекладу термінів, полягає у розкритті та передачі іншомовних фахових реалій засобами української мови. Обов'язковою умовою повноцінного перекладу будь-якого фахового тексту, особливо комп'ютерного, є повне розуміння його перекладачем. Механічний переклад термінів, без проникнення у їх сутність, без знання самих явищ, процесів та механізмів, про які йдеться в оригіналі, може призвести до грубих помилок у перекладі [3, с. 230-235].

У текстах з проблем комп'ютерних наук та інформаційних технологій часто зустрічаються елементи новизни, що зумовлено стрімким розвитком комп'ютерних технологій та розширенням всесвітньої мережі Інтернет. Вони є особливо цікавими, проте пов'язані з вживанням нових термінів, ще не зафіксованих у словниках. Зрозуміло, що такі випадки можуть створювати серйозні проблеми для перекладача.

Література

1. Кочан І. Аналітичні конструкції в технічній термінології англійської мови / І. Кочан // *Slowo. Tekst. Czas. Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej Szczecin, 4-5 czerwca 1996 / pod red. Michaila Aleksiejenki. – Szczecin : Uniwersytet Szczeciński. Instytut Filologii Słowiańskiej, 1996. – С. 158-163.*
2. Михайленко О. О. Особливості відтворення значень форм наказового способу дієслова у перекладі англомовних науково-технічних та художніх текстів / О. О. Михайленко // *Вісн. Сум. держ. ун-ту. Сер. Філол. науки. – 2007. – 2, № 1. – С. 129-134.*
3. Михайлишин Б. Природа та особливості складених термінів / Б. Михайлишин // *Slowo. Tekst. Czas. Materiały z Międzynarodowej Konferencji Naukowej Szczecin, 4-5 czerwca 1996 / pod red. M. Aleksiejenki. – Szczecin : Uniwersytet Szczeciński. Instytut Filologii Słowiańskiej, 1996. – С. 2*